

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

19/2107-

8. september 2020

Avgjørelse av klage på avslag på søknad om skadefelling av gaupe i Kongsberg kommune

Klima- og miljødepartementet viser til klage 10. mars 2020 fra Anders Wåla på Miljødirektoratets vedtak av 2. mars 2020 om avslag på søknad om skadefelling av gaupe i Kongsberg kommune.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 2. mars 2020 med avslag på søknad om skadefelling av gaupe i Kongsberg. Departementet har i denne saken lagt vekt på at det er et lite potensial for skade. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Anders Wåla søkte 17. februar 2020 om tillatelse til skadefelling av gaupe for å forhindre skade på kronhjort innenfor hegn i Kongsberg.

Miljødirektoratet avslo søknaden 2. mars 2020.

Anders Wåla påklaget 10. mars 2020 Miljødirektoratets vedtak om avslag.

Miljødirektoratet fant ikke grunn til å endre sitt vedtak, og oversendte 30. juli 2020 klagen til endelig avgjørelse i Klima- og miljødepartementet.

Klagers anførsler

Anders Wåla, heretter omtalt som klager, stiller spørsmål ved at den aktuelle hjortekalven er dokumentert med ukjent dødsårsak, og etterspør dokumentasjon fra skadekontrollen. Det vises videre til at det vil gjennomføres tiltak for å vanskeliggjøre at gaupe kommer inn i

hortehegnet. Klager peker likevel på at dette ikke vil hindre en gaupe som har bestemt seg for å komme inn i hegnet.

Miljødirektoratets vurdering

I sitt avslag på søknad om innførselstillatelse av 2. mars 2020 skriver Miljødirektoratet blant annet:

"Søknaden gjelder felling av gaupe for å forhindre skade på kronhjort innenfor hegn på gården Wåla i Kongsberg kommune. Rovviltartene bjørn, jerv, ulv, gaupe og kongeørn er fredet etter Lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og Lov 19. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). Samtidig er det slik at fredet rovvilt volder skade på husdyr- og tamrein. For blant annet å forhindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Miljødirektoratet viser til forarbeidene prop. 75 L (2009-2010) hvor det på side 38 fremgår følgende om produksjonsdyr "Avliving kan etter bestemmelsen skje til fordel for produksjonsdyr eller hund. Som «produksjonsdyr» anses alle virveldyr som avles eller holdes for produksjon av mat, ull, hud eller pels, eller for andre produksjonsformål."

Miljødirektoratet vurderer at tamhjort omfattes av begrepet annen eiendom, og at også skader på tamhjort kan legges til grunn ved vurdering av skadefelling.

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Ved vurdering om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på skadesituasjon i området, skadehistorikk samt skadepotensiale. I de tilfeller hvor det nylig har skjedd angrep, og som ligger an til å fortsette og som er vesentlige, ligger i kjernen av bestemmelsens virkeområde.

Direktoratet konstaterer at det i denne situasjonen ikke foreligger påviste skader forårsaket av gaupe på tamhjort. Det foreligger heller ingen påviste skader forårsaket av gaupe i det aktuelle området. Videre at det er begrenset med gaupeskader i det aktuelle området de siste årene.

Miljødirektoratet vurderer på bakgrunn av dette at formålet, å forebygge eller avverge skade, kan nås på en annen måte enn ved skadefelling."

I sitt oversendelsesbrev til Klima- og miljødepartementet 3. juli 2020 skriver Miljødirektoratet videre blant annet:

"I vårt avslag viser vi til at det i den aktuelle situasjonen ikke foreligger påviste skader forårsaket av gaupe på tamhjort. Det foreligger heller ingen påviste skader forårsaket av gaupe i det aktuelle området, og det er begrenset med gaupeskader i det aktuelle området de siste årene.

På det tidspunktet var kadaveret (hjortekalv) undersøkt av lokal rovviltkontakt, og det var kun gjort en foreløpig vurdering av skaden/dødsårsaken. Det er regionalt rovviltansvarlig som setter endelig konklusjon, og normalt gjøres dette fortløpende. Enkelte ganger kan dette ta tid, og i denne situasjonen var dette tilfelle. Etter vårt vedtak ble den endelige konklusjonen til at dødsårsaken var gaupe, med vurdering usikker. Melding til dyreeier om registrert død kronhjort er sendt 30.03.2020.

Vi kan likevel ikke se at dette gir grunnlag for å endre vårt tidligere vedtak. Målet med skadefelling er primært å håndtere akutte skadesituasjoner eller der hvor skadepotensialet er overhengende. Videre kan felling bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold ([naturmangfoldloven](#)) §§ 18 første ledd bokstav b og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt ([rovviltforskriften](#)) § 13, jf. §§ 1, 3 og 4. Departementet har, i henhold til naturmangfoldloven § 7, lagt prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet etter naturmangfoldloven § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene som Stortinget har fastsatt for de fire store rovdyrartene, og skal forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. [Ot.prp. nr. 52 \(2008-2009\)](#) s. 376. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4 og de regionale forvaltningsplanene for rovvilt. De nasjonale bestandsmålene er videre fordelt på de åtte forvaltningsregionene for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 2 (den delen av Agder som utgjorde Aust-Agder, Vestfold og Telemark og den delen av Viken som utgjorde Buskerud) er det et mål om tolv årlige ungekull av gaupe.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i naturmangfoldloven § 8 dermed er oppfylt. I denne saken foreligger det etter departementets syn tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får mindre betydning.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 10, foreligger det statusrapporter og annen vitenskapelig kunnskap som medfører at vi har betydelig kunnskap om den samlede belastningen artene utsettes for. Ut over enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling.

Miljødirektoratet har lagt til grunn at tamhjort omfattes av begrepet annen eiendom, og at også skader på tamhjort kan legges til grunn ved vurdering av skadefelling. Klima- og miljødepartementet støtter denne vurderingen. Departementet skal i denne saken dermed ta

stilling til om man skal tillate uttak av vilt for å avverge skade på annen eiendom, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b:

"Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse-innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)."

Det er ifølge sakspapirene departementet har mottatt registrert én skade på hjortekalv (kronhjort) ved Wåla i Kongsberg kommune, funnet den 15. januar 2020. Den endelige konklusjonen av dødsårsaken er gaupe, vurderingen er usikker. Som direktoratet skriver i sitt vedtaksbrev 2. mars 2020, foreligger det ingen påviste skader forårsaket av gaupe i det aktuelle området, og videre er det begrenset med gaupeskader i det aktuelle området de siste årene. Ifølge Rovbase er det ingen påviste skader på husdyr i kommunen i 2020.

Som Miljødirektoratet skriver i sitt oversendelsesbrev til departementet 30. juli 2020, er målet med skadefelling primært å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner der skadepotensialet er overhengende.

Naturmangfoldloven krever etter departementets vurdering at skadepotensialet er av et visst omfang og alvorlighetsgrad for at felling skal kunne tillates, jf. også uttalelse fra Justisdepartementets lovavdeling 15. desember 2016 der de skriver "...må det etter vår mening legges til grunn at loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje".¹ Bestemmelsen er utformet med sikte på å gjennomføre [Bernkonvensjonen](#) artikkel 9 nr. 1, jf. naturmangfoldlovens forarbeider (Ot.prp. nr.52 (2008-2009)). Bestemmelsen må derfor tolkes på bakgrunn av konvensjonsbestemmelsens innhold. Også det generelle prinsippet om at norsk rett forutsettes å være i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser, tilsier en slik fortolkning. Artikkel 9 nr. 1 åpner for felling av vilt for å avverge "alvorlig skade" på blant annet husdyr og tamrein, så fremt visse vilkår er tilfredsstillt. Ordet "alvorlig" innebærer krav til et visst omfang og en viss alvorlighetsgrad. Også konvensjonens verneformål trekker i retning av at det må være tale om fare for kvalifisert skade.

Departementet finner på bakgrunn av ovennevnte at skadevilkåret i naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b ikke er oppfylt i dette tilfellet.

Departementet viser også til naturmangfoldloven § 14 første og annet ledd om avveining mot andre viktige samfunnsinteresser. Hensynet om å unngå eller begrense skade på husdyr, tamrein og annen eiendom er tillagt vekt i saken.

Da vilkåret om skade ikke er oppfylt, har ikke departementet vurdert nærmere vilkårene om at felling ikke skal true bestandens overlevelse og om det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn felling, jf. naturmangfoldloven § 18 annet ledd.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/-18---lisensfelling-av-ulv/id2526171/>

Departementets konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 2. mars 2020 med avslag på søknad om skadefelling av gaupe i Kongsberg. Departementet har i denne saken lagt vekt på at det er et lite skadepotensial. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Harald Askilsrud
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Adresseliste

Anders Wåla

Miljødirektoratet

Åsveien 10

Postboks 5672

Torgarden

3618

7485

SKOLLENBORG

TRONDHEIM